

HEEMKUNDIGE KRONIEK 1989

Geert Coussement

Gaston Missinne

De kerk is dringend aan restauratie toe. Deze restauratiewerken werden reeds in de loop van 1988 door de gemeenteraad eenparig goedgekeurd. Intussen takelt de kerk verder af. Betonstukken van het brandraam van de Heilige Margaretha vielen naar beneden door het dak van de biechtstoel van deken Johan Goemaere.

In 1984 noteerde men gemiddeld nog 368 volledige werklozen. In 1989 liep het cijfer terug tot 87 per maand.

De werken aan de zuidelijke omleidingsweg werden eindelijk aangevat. De onderbrug aan de spoorweg naar Gent, op den Drieweg, werd gebouwd. Eind 1989 werd het licht op groen gezet om ook de bovenbrug boven de lijn naar Kortrijk aan te vatten.

Door het gemeentebestuur werd eenparig het aandeel, of 1,9 miljoen, goedgekeurd om het oud-ACW-lokaal aan de Markt- en Stationsstraat aan te kopen. De openbare bibliotheek wordt er in onder gebracht.

Raymond Bogaert volgt zichzelf op als OCMW-voorzitter.

Door de familie Lievens werd de honderdjarige landelijke kapel in de Frangois Blauweweg gerestaureerd. Een passend herinhuidegtingsfeest werd door de weersomstandigheden verstoord.

Ruim 20 jaar geleden werd het parochiecentrum Lichtenhove aan de Torhoutstraat vooral onder impuls van wijlen deken Antoon Demeyere gebouwd.

Door de kunstkring Da Vinci werd het zwembad van frisse schilderijen voorzien.

De bouw van de overdekte fietsenstalling aan het station wordt na meer dan 10 jaar aangevat en ook afgewerkt.

De BGJG-afdeling vierde met verschillende activiteiten haar 60-jarig bestaan.

Karel Vangheluwe volgt Marc WaÛters op als voorzitter van de kerkfabriek.

Marc Pollet werd priester gewijd. Tevens werd hij benoemd tot medepastoor in Harlebeke.

Het licht werd op groen gezet voor de oprichting van een Jeugdatelier. Voorlopig vindt deze organisatie een onderkomen in het oud ACW-lokaal.

Ivan Vandebussche volgde Raymond Bogaert op als gemeenteraadslid. Op zijn beurt werd Ivan Vandebussche benoemd tot gemeentesecretaris in opvolging van Robert Baert. Ivan Vandebussche werd in de raad opgevolgd door Eddy Mortier.

De kunstkring Da Vinci bestaat 15 jaar.

Voor het eerst sinds lang werd opnieuw een jaarmarkt georganiseerd. Het betreft een initiatief van de plaatselijke ambulante handelaars.

Op initiatief van Peter Caset, Marc Vanbelle, Jeroen Vanlerberghe, Filip Ramon en Stefaan Fonteyne heeft Lichtervelde opnieuw een universitaire club. Moeder Margriete werd boven de doopvont gehouden en als clublokaal koos men voor "De Kring" in de Hoogstraat bij Jozef Vandebroucke.

De CM-Ziekenzorgafdeling bestaat 20 jaar.

Dirigent Roger Muylle van de koninklijke fanfare Sint-Cecilia "De Zwaan" neemt na bijna dertig jaar dienst definitief afscheid van zijn korps. Hij wordt opgevolgd door Pol Tytgat. Een brochure werd uitgegeven en is van de hand van Luc Haeghebaert.

Caroline Sauer neemt na 25 jaar afscheid van de meisjesscouts. Inge Kinds volgt haar op.

De RBS in de Torhoutstraat bestaat 20 jaar en wordt nu "Basisschool De Valcke" genoemd.

Oud Lichterveldenaar E. Vermandele overleed te Walem (Mechelen) op de leeftijd van 101 jaar.

Medepastoor E.H. Wilfr. Jonckheere wordt nationaal proost VKAJ en tevens halftijds medepastoor in Lichtervelde (weekends).

Ontbrekende grootboeken uit de periode 1912 tot 1917 werden op een zolder in de Potteriestraat teruggevonden en aan het gemeentearchief toegevoegd.

Lichterveldse amazone Katleen Maveau rijdt de 15de eeuwse Koerierdienst van Innsbrück naar Mechelen (reconstructie van die postdienst).

BEVOLKINGSEVOLUTIE 1989 DOORGELICHT

GEERT COUSSEMENT

Uit de cijfers van de burgerlijke stand blijkt dat er op 31 december 1989 7.981 inwoners waren ingeschreven. Tot en met 1984 stelde men vast dat het bevolkingscijfer geleidelijk met mondjesmaat opliep. Even zag het er zelfs naar uit dat men de kaap van de 8.000 inwoners zou overschrijden. In 1985 kwam daar voor het eerst verandering in en die dalende trend werd in 1986 en '87 verdergezet. In 1989 groeide de bevolking aan met 11 eenheden. Een groei die zich vooral bij de mannen voordoet. In 1989 noteerde men 101 geboorten of 9 meer dan in 1988. Er werden 11 jongens meer geboren dan meisjes. Die trend deed zich ook al in 1988 voor. Er waren 209 vestigingen in de gemeente, waarvan 9 méér bij de mannen dan de vrouwen. In het totaal gingen 227 mannen en vrouwen zich elders vestigen. Bij de mannen verlieten er 120 de gemeente en bij de vrouwen 113.

In de loop van 1989 groeide het aantal mannen aan tot 3.973 en het aantal vrouwen liep op tot 4.008. Op een totale bevolking van 7.981 hebben de dames nog altijd een comfortabele voorsprong en zwaaien dus nog steeds de scepter (of de deegrol).

In 1989 sloot men 69 huwelijken af en werden er 17 echtscheidingen ingeschreven of evenveel als in 1988. In 1986 waren er 10 echtscheidingen. Het aantal vreemdelingen bedroeg 23, er waren 3 adopties en 3 erkenningen.

Er valt op te merken dat een correctie werd doorgevoerd in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken. De cijfers van het rijksregister werden overgenomen. In 1991 volgt een volkstelling.

HISTORIEK

Op 30 november 1693 telde Lichtervelde 1.419 inwoners. Uit de naamlijst daterend uit die tijd, vindt men nog heel wat familienamen terug die nu nog te vinden zijn in Lichtervelde. Komen in de lijst voor: Denolf, Maertens, Tempelaere, Van Sieleghem, Van Isackere, Vande Walle, Roelens, Van Neste, Decuijpere, Duerinck, Dely, De-cock, De Cueninck, Casier, De Vrient, Bouckaert, Vandekerckhove, Pape, Bogaert, De Vos, Doom, Verduijn, Vanden Bussche, Dhulster, De Poortere, Deckmin, Goddijn, Moenaert, Senave, De Meijere, Termote, Ketel, Vermeersch, Van Wallegghem, Compagnol, Verschelde, Vande Weghe, Lansens, Vergote, Tant, Minne, Werrebrouck, Van Compagnol, Dhulstere, Thommelein, Houthoof, Parmentier, Cloet, Fiers, De Coster, Vandaele, Boussauw, De Jaegher, Allegaert, Maes, De Busschere, Vanden Berghe, Pollet, Castelein, Mechelaere, Vandaele, Viane, De Munck, Feijs en Verbeeck¹.

Tijdens de 19de eeuw was Lichtervelde aardig op weg om zich te ontwikkelen tot een rijk bevolkte agglomeratie. Achteraf bekeken heeft Lichtervelde, in het hartje van

¹ ???

West-Vlaanderen gelegen, deze verwachtingen zeker niet ingelost. Toch is dit merkwaardig te noemen voor een gemeente met een centrale ligging, met drukke verkeersaders, zowel wat het spoor- als het wegverkeer betreft. Daarnaast had Lichtervelde tot het begin van deze eeuw een belangrijke paardenmarkt, een wekelijkse marktdag waar steden als Roeselare en Torhout naar opkeken. Zijn de verdwijning van deze markten, samen met de weigering van het gemeentebestuur om een tramspoor door de gemeente aan te leggen, en de weigering om de Kortrijkse hogeschool in Lichtervelde te vestigen er misschien de oorzaak van dat Lichtervelde nooit die verwachtingen heeft ingelost? Had men teveel oog voor kortzichtige dorpspolitiek en vetes?...

HOLLANDERS

Nog vóór de onafhankelijkheid, tijdens de Hollandse periode, kan men wat de bevolkingsaan groei betreft, spreken van een bevolkingsexplosie. In 1816 telde Lichtervelde 4.436 inwoners. Het cijfer liep gedurende de Hollandse periode en de eerste onafhankelijkheidsjaren op tot 6.090 inwoners in 1840. Deze aan groei wordt afgeremd in de jaren 1840-'50 die waren gekenmerkt door hongersnood en ellende. Toch had Lichtervelde nog enkele troeven in handen. Het had in die periode een wekelijkse marktdag. Door de ijverige legendarische burgemeester Michel Surmont kwam de spoorlijn Brugge-Kortrijk door Lichtervelde.

Het spoorwegknooppunt met de lijn Adinkerke-Gent kwam eveneens in Lichtervelde tot stand. Wat echter ook zeer belangrijk was, Lichtervelde had zeer vroeg degelijk onderwijs. Het aantal ongeletterden was merkwaardig lager dan in vele omliggende gemeenten. Uit de eerste officiële telling van 1846 blijkt dat 173 jongens en 216 meisjes lager onderwijs genoten. Een jongen kreeg thuis onderricht op z'n eentje. Dit was een totaal van 300 leerlingen. Uit vergelijkbare cijfers blijkt dat tijdens dezelfde periode in Hoogde slechts 23 kinderen onderwijs genoten. Voor Gits en Ingelmunster lagen de cijfers met 2 en 5 nog lager. De voorsprong op het gebied van onderwijs te Lichtervelde blijft duren tot op het einde van de vorige eeuw. In 1866 telde Lichtervelde 2.098 geletterden tegenover 4.198 ongeletterden.

DROGENBROODIJZERWEG

De crisisjaren tussen 1840-'50 waren ook te Lichtervelde duidelijk voelbaar. In die jaren telde men er nog honderden spinsters en wevers. Van de 800 weefgetouwen lagen er 700 stil. In 1848 telde Lichtervelde 796 behoeftige gezinnen die steun kregen van de "Fondatie". In die periode werd begonnen met de aanleg van de spoorlijn Brugge-Kortrijk. Weldra had men het over de "Drogenbrood-ijzerweg". De rekrutering van de arbeiders die voor een hongerloon werkten, gebeurde hoofdzakelijk bij deze behoeftigen. In 1856 telde Lichtervelde 5.491 inwoners. Tien jaar vroeger bedroeg het aantal 5.993. Het bevolkingscijfer was teruggelopen met 9 %².

---

² De mannelijke bevolking was gedaald van 3.005 tot 2.698. Bij de vrouwen daalde het cijfer van 2.998 tot 2.793. De gemiddelde achteruitgang voor het arrondissement Roeselare-Tielt bedroeg 7,6 %. Volgens een rapport opgemaakt op 1 januari 1846 noteerde men in Lichtervelde

Kort daarop neemt de bevolking weer toe en in 1880 werden 6.340 Lichterveldena-
ren genoteerd. Lichtervelde stond er toen uitstekend voor met een vooral jonge dy-
namische bevolking. Maar vanaf 1880 blijft de aangroei achterwege. Pas in 1963
werd de kaap van de 7.000 inwoners overschreden.

Volksspreuk gehoord in Bossuit (juli 1989)

Van iemand die niet goed snik is zegt men:

“Hij is van Lichtervelde of van Saint-Léger”

(Geert Coussement)

2.150 behoeftigen of 34 % van de totale bevolking. Procentueel was dit in Ardoorie 36 %, in In-
gelmunster 26 %, in Rumbekke 45 %, in Koolskamp 41 %. Het aantal behoeftige gezinnen be-
droeg in Ardoorie 972 en in Ingelmunster 816. Eind november 1846 klaagde Roeselarenaar
Alexander Rodenbach in de Kamer van Volksvertegenwoordigers deze toestand aan als volgt:
"In de twee Vlaenderen daer zyn 500.000 armen op het register van weldaedighyd "ingeschre-
ven".